

A sztori:

Homo konsumens sétál. Sétálómagnója is vele sétál, de mind fáradtabban vonszolja a szalagot. A zene már a második sarkon árcsap macskájába legott. Sebaj. Homo konsumens zsebéből vadiúj elemeket kotor elő, a kimerültekkel pedig odaballag a szeméteshez (kübühez, kukához stb)

Karja lendül lazán és máris

REPÜLA

REPÜLA

SZÁRAZELEM (a lapos, a rúd, a bébi, a minyom, a ceruza, a gomb, a tartós a féltartós, stb).

A szárazelemek - másnéven primér elemek - nem tölthetők újra. Nemcsak alakjuk de összetételük is igen változatos. Ime:

Alkáli-mangán (AM) elem Típusjele: LR
Főleg higanytartalma miatt veszélyes.

Ez a súlyának 0.02-1%-át teszi ki, attól függően, hogy melyik országban gyártották. Tartalmaz egy kis ólmot és cinket is.

Szén-cink (CZ) elem Típusjele: R

Higanytartalma jóval az AM elemé alatt van, viszont jelentősen nagyobb a kadmiumtartalma és kisebb a teljesítménye.

Gombelemek

- közül a higanyoxidos (HgO) a legveszélyesebb, mert súlyának 30%-a a higany.
- Minimális higanytartalommal bír az ezüstoxidos, a cink-levegős gombaem;
- míg, a lítiumosból teljesen hiányzik a nehézfém.

Típusjelek: higanyoxidos Mercury felirat, M, MR, MC jelzés vagy bekarikázott + pólus ⊕
ezüstoxidos: SR vagy AG
lítiumos: Li vagy Lith

FELTÖLTHETŐS (SZEKUNDÉR) FLEM:

Előnyük, hogy 500-1000 újratöltést is kibírnak, így élettartamuk hosszú. Koncentrált nehézfém és savtartalmuk miatt azonban hulladékuk még szárazelemnél is veszélyesebb

Gépjármű akkumulátor

8-14 kg nehézfémet tartalmaz, súlyának 30-40%-a pedig kénsav.

Feltölthetős (nikkel-kadmium) elem. Típusjele: NC vagy NiCd. Higanyt nem tartalmaz, viszont súlyának 20-30%-a nikkel, 12-15%-a pedig kadmium. A szárazelemnél több gondoskodást igényel, teljesítménye is kisebb -üzem-költsége viszont kb. tízszer olcsóbb annál.

Az elemekben levő mérgező nehézfémek és savak a szeméttérakóra kerülve 1-3 év alatt kiszabadulnak. Elmérgezhetik a talajt, a vízáadó réteget vagy a levegőt, porral közvetlenül az emberi szervezetbe kerülhetnek. Kidobásuk azért is felelőtlenség, mert a bennük levő értékes fémek végképp elvesznek az újrahasznosítás számára. Egy szárazelem gyártásához kb. 300-szor annyi energia szükséges mint amennyit életében le tud adni. A teljesítmények és az árak összevetéséből pedig megállapítható, hogy az elemiből nyert áram 1-3000-szer drágább a hálózatiánál.

Jegyezzük meg: bárhogy is a reklám, környezetbarát elem nincs. A háztartásban elhasznált elemek és akkumulátorok veszélyes hulladékok, ezért meg kell akadályozni, hogy szeméttárákora kerüljenek. Egy gramm higany pl. egy millió liter ivóvizet, 3 db gombaelem pedig egy tonna komposztot képes tönkretenni. Egyes nehézfémek hatása az emberi szervezetre:

kadmium: raktározódik a csontban, vesében, májban, megzavarva azok működését.

Már csekély mennyiségben is magas vérnyomást okoz. A kadmiumpor belélegezve rákkeltő.

higany: súlyos idegméreg. Károsítja a májat, vesét, izomszövetet.

ólmom: amíg élünk raktározódik a csontban. Idegméreg és főleg a gyermekek testi-szellemi fejlődését veszélyezteti.

nikkel: a nikkelpor belélegezve rákkeltő.

mangán: nagyobb koncentrációban az idegrendszert károsítja

Kérés az állampolgárhoz:

Elemfogyasztását csökkentse a minimumra. Próbáljon lemondani az olyan időtlen-ségekről, mint a zenélő bili, a muzsikáló képeslap, fűtőlős kulcstartó. Gyermekeinek elemes cukipofaságok helyett vegyen természetes alapanyagú, értelmi fejlődését, kez ügyességét fejlesztő játékokat.

Próbálja betartani az alábbi sorrendet:

- ha lehet egyáltalán ne vásároljon elemes dolgot. Vegyen inkább mechanikus vagy napelemes szerkezetet (órát, játékot).
- készülék vásárlásánál ellenőrizze, hogy lehet-e azt hálózatról is üzemeltetni (kiszóródó, sétálómagnó)
- ha nincs dugalj a közelben, akkor használjon feltölthető elemeket. Tárolja és töltsen ezeket mindig előírászerűen.
- szárazelem vásárlásakor mindig a kis higanytartalmút és a jó minőségűt válassza (tartós elem)
- a nagy igénybevételnél kimerült elem kisebb igénybevételhez (elemlámpa, karóra) még sokáig használható
- iskolában, munkahelyén, lakóközösségében szervezze meg az elemek begyűjtését.

Forduljon ezügyben bizalommal a helyi önkormányzathoz vagy a környezetvédelmi minisztériumhoz.

Figyelmeztetés: a bőrre kerülő savat mossa le azonnal,

vigyázzon, gyermeke ne hogy lenyelje a gombaelemet,

szárazelemet ne próbáljon tölteni, mert felrobbanhat.

Ökológiai Stúdió
1028 Győr, Vándor u. 9.
REFLEX Környezetvédő Egyesület
1023 Győr, Barátok B. u. 7.

Felhívás az illetékes minisztériumokhoz

A használt elemek (és a többi veszélyes háztartási hulladék) szervezett begyűjtése, ártalmatlanítása, újrafeldolgozása ma nem biztosított. Hiányoznak az ehhez szükséges gazdasági szabályozók, a műszaki-technikai feltételek, a hatósági előírások éppúgy, mint a lakosság tájékoztatása.

Ezért:

- a legveszélyesebb elemfajtáknál (AM, HgO, NC) be kell vezetni a betétdíjas rendszert és a kötelező visszaváltást
- az importált és az itthon gyártott szárazelemeknél a minimumra kell csökkenteni a higanytartalmat
- a termék árába kerüljön beépítésre az ártalmatlanítás költsége, valamint a differenciált termékadó
- adókedvezményekkel kell segíteni az újrafeldolgozó technológiák betelepítését
- korlátozni ill. megtiltani szükséges egyes nem cserélhető elemmel működő (bóvli) használati tárgyak árusítását
- az elemek reklámjában meg kell tiltani a "környezetbarát", "zöld" stb. jelzők használatát. Elemeket csak megfelelő információkkal és a hulladékának veszélyességére utaló jelzéssel lehessen forgalomba hozni.

Homo konzumem vigyorgva támogatja ki a szuperboltból. Kezeivel áhitattal szorongatja tömött nejlonszatyrt, csapzott képén ott ragyog a jelszó:

A sztori:

CONZUMO ERGO SUM

Belevigyorg az tán a tévékamerába hogy boldogan elgöyöghesse, mennyire nem normális. Bement a boltba kenyérért, vett egy szatyort mindent, csak a kenyeret, csupán aztat felejtette el. Homlokára csap és máris

REPÜLA - REPÜLA - REPÜLA -

A modern csomagolóstechnika az áru mind tetszetősebb és rafináltabb bebugyolását teszi lehetővé. A csicsás külsőn azonban sokszor öncélúvá lesz és a nyugatról ránszabadult fogyasztói mentalitás terjedését szolgálja: azt, hogy az ember valós szükségletein felül, s az esze helyett a szemével vásároljon. Környezetvédelmi szempontból különösen a fölösleges és az egyutas (eldobó) csomagolás tömeges térhódítása veszélyes. Ezek a csomagolóanyagok ugyanis legkésőbb a lakásban elvesztik funkciójukat és pillanatok alatt kukába kerülnek. Néhány problémás csomagolásfajta:

PICI PORCIÓS CSOMAGOLÁS: (lekvár, tejszín) ahogy csökken az élelmiszeradag, úgy nő a csomagoláshányadért kifizetett pénz

KAMUCSOMAGOLÁS: főleg kozmetikumoknál alkalmazott duplafalú tégelyek (a szem becsapására)

ANTILOP CSOMAGOLÁS: a lopós vásárlótól féltett apró árut színes kartonlapra erősített átlátszó műanyagháza teszük, és így lógatják ki

NESZEC SOMAGOLÁS: a kényelmes vásárlóknak polisztirol tálcára húzott PVC fóliában előrecsomagolva kínálják a szeletelt húst, sajtot, pár szem gyümölcsöt

CSECSECSOMAGOLÁS: cukorkákat, rágót, mézet stb töltenek mindenféle műanyagfigurákba. Kiváló gyerekkábitó.

CSICSACSOMAGOLÁS: az árut dekoratív díszdobozokba, felcícomázott celofánköntösbe bugyolálva kecsgetetik

AGYONCSOMAGOLÁS: a terméket többszörösen körbecsomagolva rejtegetik. Klasszikus példája ennek a pazarlásnak a dobozos desszert (sztaniolpapír + műanyagágy + hullámkarton + színes díszdoboz + celofán)

TÖBBKOMPONENSŰ CSOMAGOLÁS: a különemű anyagok egybesajtolásával: eleve lehetetlenné teszik azok esetleges újrahasznosítását.

Ilyen pl. az ivóleves "kartondoboz" (a TETRA doboz valójában 5 - 6 rétegű összepréselt polietilén, alumínium és papírfólia)

EGYBECSOMAGOLÁS: könnyen sejtethető okokból több azonos darabos áruból egy pakkot csinálnak (pogácsa, ceruzaelem stb)

EGYUTAS ITALCSOMAGOLÓ-ANYAGOK: a betétes csereüvegeket kiszorítva lepik el a boltokat és utcákat az ismeretlen eredetű műanyagflakonok, alumínium- és fémhátdobozok, ivóleves "kartondobozok", szívószálak stb.,

A fenti elnevezések csupán személynév, viszont egyben megegyeznek. Kibontásukkal nemcsak szeméthyengeket hízlaljuk, de rengeteg értékes alapanyag és energia megy velük örökre veszendőbe. A vásárlónak ne legyen illúziója: az áruval annak csomagolását és reklámköltségét is mindig megfizetik veie.

Csomagolás nélkül nem lehet megenni, de ne feledjük: a csomagolóanyagok gyártása, forgalmazása, ártalmatlanítása környezetszennyező tevékenység és (sokszor felesleges) nyersanyag-, és energiafelhasználással, levegő-, és vízszennyezéssel, tájrombolással jár.

Miközben a városi ember hulladékának már 50 %-a kidobott csomagolóanyag, az egyutas csomagolóanyagokat gyártó, forgalmazó cégek kiválóan megélik a vásárlók kényelemszeretéből. Az egyutas italcsomagolás térhódítása a gyártás-forgalmazás nagyfokú koncentrációjával jár. Ez magával hozza a szállítási teljesítmények növekedését s a kiskapacitású üveges palackozóüzemek töltötetelét.

Kérés a vásárlóhoz

- amit nem vesz meg a boltban, annak nincs hulladéka sem. Csak abból és annyit fogyasszon, amennyire valójában szüksége van. Ne a szemével, hanem az eszével vásároljon!

- élelmiszervásárlásnál részesítse előnyben a betétes üveget. Minden újratöltéssel egy-egy műanyagflakon vagy alumíniumdoboz előállítását takarítható meg.

- szánjon több időt a vásárlásra. Válogassa ki és mérse le az árut saját maga. Kerülje az előreccsomagolást!

- vásárláshoz vigyen magával mindig kosarat vagy bevásárlószatyrot

- vásároljon friss szezongyümölcsöket. Fogyasszon minél kevesebb primőr árut, konzervet, mélyhűtött élelmiszert!

- vásároljon nagyobb tételben, vegyen koncentrátumokat. Így kevesebb csomagolóanyagot fizettetnek meg Önnel.

- ha van rá mód ne vegyen hajtógáz termékeket

- joghurtot, kefirt készítse el maga otthon

- ha csak műanyagcsomagolás van, válassza a kevésbé környezetszennyezőt (polietilén). Lehetőleg kerülje a PVC flakonokat és csomagolóanyagokat.

- a zacskós tej gusztustalan, de környezetkímélőbb csomagolás mint a dobozos.

- amelyik csomagolóanyagot lehet próbálja meg újra felhasználni vagy házilag hasznosítani. Anyagfajtánként összegyűjtve (papír, alumínium, fém) a MÉH hulladékként átveszi.

- a felesleges csomagolóanyagot hagyja ott a boltban. Keresse kitértőn a környezetkímélő csomagolást, ez a magatartás elgondolkoztatja a boltvezetőt is.

- gondolja mindig időben végig vásárlásának, fogyasztásának ökológiai következményeit. Még mielőtt elkábul a boltban, vagy belép a Mc. Donald's -ba...

Minisztériumoktól elvárt

intézkedések

/KTM, BM, PM/

- lakossági ismeretterjesztés beindítása, környezeti tanácsadószerkelet és fogyasztói érdekvédelmi rendszer megszervezése

- összehangolt intézkedések bevezetése a felesleges, az újrahasznosíthatatlan és az egészségre ártalmas anyagokat tartalmazó csomagolóanyagok megtiltására

- gazdasági szabályozók bevezetése a másodnyersanyag piac élénkítése, az egyutas csomagolóanyagok visszaszorítása érdekében (termékdíj, büntetőadó).

- kötelező betétdíjrendszer, visszagyűjtési és újrahasznosítási kötelezettség bevezetése az egyutas italcsomagolóanyagoknál. Az okozói elv maradéktalan érvényesítése.

- intézkedések a differenciált szemétdíjrendszer és a szelektív hulladékgyűjtés bevezetésére

- a kereskedelem kötelezése, hogy választékában csereüveges termékeket is tartson (Lex Aldi)

- új, ökológiai szemléletű termékminősítő jelzésrendszer kidolgozása

- új reklámkódex sürgős megalkotása

- lakosság ismeretterjesztést és fogyasztói érdekvédelmi tevékenységet felvállaló társadalmi szervezetek szakmai és anyagi támogatása

- kötelező környezeti hatásvizsgálati eljárás bevezetése új csomagolóanyaggyártó beruházások és gyorsított hálózatok engedélyezése előtt

- saját büfékben és rendezvényeiken mutassanak példát az egyutas csomagolóanyagok következetes mellőzésével

Ökológiai Stúdió
9028 Győr, Vándor u. 9.

REFLEX Környezetvédő Egyesület
9023 Győr, Bartók u. 7.

A sztori

Dollárszagú Lajcsika eceer csak itt termett. Messziről jött ember azt mond, amit akar. Messziről jött tőke azt mond, hogy ő a legnagyobb környezetvédő. Hogy ennek az országnak éppen reá van szüksége (neki meg a magyar piacra nameg adómentességre.)
A rendszerváltás különben is olyan snassz ezekkel a tejeszacskókkal. Ő ideépt nekünk önzetlenül egy kartondobozgyárat, aztán csak úgy tejel majd tetraógyú magyar marha!
Dollárszagú Lajcsika és a Szerv eképpen meg is egyezett.
Mi isszuk majd meg a levét.

REPÜLA REPÜLA

Kombinált kartondoboz (vegykózacskó)

A "kartondobozt" nagyívü karrierjét és röpülését az emberi kényelmességnek, az erőszakos piachódításnak és a könnyen kezelhetőségnek köszönheti. 5 - 7 réteg polietilén és kartonpapír fóliából préselik össze (az aszeptikus italoknál ehhez jön egy vékony alumínium réteg).

Az egyliteres kombinált doboz súlya kb. 30 g. (a tejeszacskóé 7 g)

A dobozban szénsavas ital nem forgalmazható - újratöltésre, újrahasonításra alkalmatlan. A kiürült doboz egyből a kukába vagy az árokspartra repül, s ezzel a felhasznált nyersanyag, energia örökre elvész. Nemesak nagy hulladékproduktuma miatt probléma, hanem a cellulóz-karton fehérítésekor okozott súlyos környezetszennyezés miatt is. A fehérítéskor keletkező dioxinokat és furánokat az emberiség legveszedelmesebb mérgeiként tartják nyilván (a gyártásnál kb. 80 % -uk távozik a szennyvízzel, 20 % -nyí a kartonban marad...)

A kartondoboz Magyarországon előbb az ivólevelek piacát hódította meg, kiszorítva onnan a betétes üvegeket. Pár év alatt nemesak a kis palackozóüzemek mentek tönkre, de ezzel együtt eltűnt a hazai gyümölcsnektárok gazdag választéka is. A Csabai, Sió, Napsugár ivólevelek helyett boltjainkat most az egydobozos Top-joy, Sun-club, Hey-ho lepi el. 1992-ben beindult a hadjárat a magyar tejipar "agyondobozolására" is. Várhatóan oroszlán-részt vállal ebben a világpiac egyik nagyágyúja, az alapanyagot, technológiát és csomagológépeket forgalmazó TetraPak. A Budaörsre épített gyárunk évente 1 milliárd doboz gyártására képes.

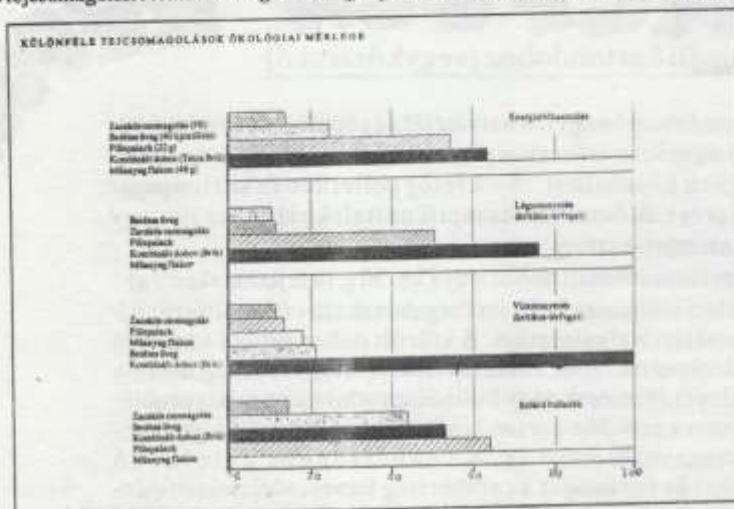
A jelenlegi zacskós tejesomagolás kétségtelen hátrányait túlhangsúlyozzák (nem modern, könnyen kiszakad, gusztustalanul ragad). Nem sok szó esik azonban a rendszer környezetvédelmi vonatkozásairól és arról, hogy azt nagyobb gondossággal, jobb alapanyaggal, a töltőgépek modernizálásával "európaibbá" lehet tenni (lásd: Svájc). A tej az ember (főleg a gyermek) legfontosabb élelmiszere - az olcsó tej biztosítása szociálpolitikai kérdés is. Márpedig a csicsás dobozos csomagolás 5 - 7 Ft-tal drágítja meg 1 liter tej árát.

Az egyes csomagolási rendszerek környezeti hatásainak vizsgálatához és összehasonlításához fejlesztették ki az ún. ökológiai mérlegeket.

Ezeknél az értékelés nem a gyártó cégek (zöld - zöldebb - legzöldebb) reklámrígusai alapján történik, hanem az egyes csomagolóanyagok gyártási - forgalmazási - ártalmatlanítási szakaszainak ökológiai jellemzőit számszerűsíti objektív vizsgálati módszerekkel. Értékelésre kerül az egységnyi csomagolóanyag által okozott: energiafelhasználás, levegő- és vízszennyezés ill. szilárd hulladékterfogat.

Az egyes tejsomagolási formák ökológiai mérlegét grafikusán jeleníti meg az alábbi táblázat.

A csomagolási rendszerek összehasonlításához a fentiekén kívül az alábbi fontos szempontok értékelése is szükséges:

- **takarékos nyersanyaggazdálkodás** (erről csak a többitas csomagolásnál beszélhetünk)
- **újrahasznosíthatóság** (az elhasznált üveg másodnyersanyagként akár hányszor hasznosítható, míg pl. a kombinált kartondoboz erre alkalmatlan)
- **valós költségkihatások** (a számításoknál nem szabad figyelmen kívül hagyni az egyes rendszerek által okozott környezetszennyezés ill. ártalmatlanítás költségeit. Ezt jelenleg a gyártó és forgalmazó helyett a társadalommal fizettetik meg.)

Megjegyzés: a táblázatot a svájci környezetvédelmi minisztérium tanulmányából vették át (BUWAL, Ökologische Bilanzen von Packstoffen). A számítások alapjául a svájci kibocsájtási alapadatok, határértékek, forgalmazási viszonyok szolgáltak, ezért hiba lenne az eredményt automatikusan Magyarországra vonatkoztatni.

Az egymástól független ökológiai mérlegek meg- egyező következtetései azonban feltehetően számunkra is jelzik az arányokat. Tehát azt, hogy a kombinált dobozok által okozott környezetszennyezés többszöröse a polietilén zacskóéknak.

Arról sajnos nincs tudomásunk, hogy a magyar minisztériumok előzetes környezeti hatásvizsgálatok, netán ökológiai mérlegek készíttetésével bajlódtak volna. Nálunk mindenfajta mérlegelés nélkül folyik a piac elárasztása egyszerhasználatos (eldobó) csomagolással. Töretlenül halad az üvegrendszerváltás.

Ökológiai Stúdió
9028 Győr Vándor u. 9.

Reflex Környezetvédő Egyesület
9023 Győr Bartók B. u. 7.

A sztori:

Homo konzumens iszik. Italt szűrőszőnye kertyingatja, nyelvvel csettint is a végén,
Száját komótosan megtöri legott és odaballag a szemeteshez (küblihez, papirkosár-
hoz, kukához stb.)
Karja lendül lazán és máris

REPÜLA - ALUMINIUMDOBOZ

ALUMINIUMDOBOZ

Az alumínium az egyik legsokoldalúbb és legértékesebb fémünk.
Előállításáa rettentő energiaigényes: egy liter italra számolva húsz-
szorosa az üvegnek. Az alumínium gyártása során távozó fluórgázok
súlyos károkat okoznak a környék élővilágában.

Egy 0,33 literes kisaludobozért 18-30 Ft-ot fizet a vásárló a boltban.

IVÓLEVES KARTONDOBOZ (Tetrapack, Combibloc)

5-7 réteg papír, polietilén és alumíniumfóliából préselik össze.

Örökre... A cellulózalapú papír előállításáa jelentős vízszennyezéssel jár

A doboz szénsavas üdítők tárolására - szerencsére - alkalmatlan.

Egy kidobott literes "kartondobozért" 16-27 Ft-ot kasszíroztak be
vásárláskor.

MŰANYAGFLAKON (PVC, PET pillepallacck)

A legtöbb műanyag kőolajszármazékból készül, nem kevés energia és
vegyi adalék felhasználásával. Fajtájuk megjelölve nincs, újrafelhasz-
nálásukat keveredésük lehetetlenné teszi. A műanyagok legtöbbje a
szeméttlerakón több ezer év alatt sem bomlik le, elégetésükkor pedig
súlyosan mérgező gázok keletkezhetnek (furánok, dioxinok). Könnyűek
ugyan, de tárolás során az aromát átveszik ill. az italt ízesítik.

Élelmiszercsomagolásnál legproblémásabb a PVC nevű műanyag jelenléte.

A PVC alapanyaga rákkeltő, s a lágyítóként, stabilizátorként, színezőként
hozzákevert adalékok tovább fokozzák veszélyességüket.

A másfél, 2 literes flakont a vásárló 29-42 Ft-ért veszi meg.

Ezt a pénzt aztán kidobja.

A betétes üvegrendszer nem röpl, hanem mire
észhezterünk szép csendben összeomlik. Pedig amelyik
országban kimúlt, vissza ott többé nem sikerült állítani. Ökológiai
szempontból a betétes üveg a legkörnyezetkímélőbb csomagoló
anyagunk. 40-60 újratöltést is kibír; az elhasználdott üveg minőség-
romlás nélkül akárhányszor újraolvasztható. Aromasemleges és italunkat
kiválóan meg tudja védeni külső behatásoktól (fény, hő).

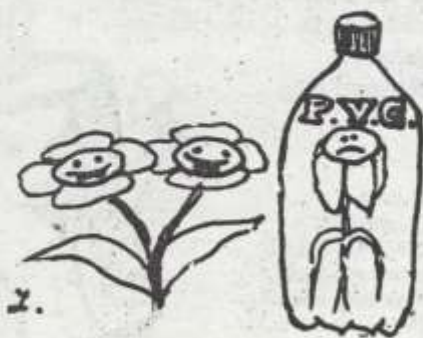

Az alumíniumdoboz, kartondoboz, műanyagpalack korunk "modern" csomagolóanyaga. Valójában tipikus eldobótermékek ezek: újratöltésük megoldatlan, újrahasznosításuk nem biztosított, a betétes üveghez képest 35- szörös hulladéktérfogatot produkálnak. Mindéz és a fogyasztói társadalom eldobáló mentalitása nagyban felelős azért, hogy hulladéktermelésünk évről-évre nő és — mire a világiállítás kinyit-szemétteljeink fele bezárhat. A gyártóknak nem a körforgásból kiesett üvegek pótlása az üzlet, hanem a milliós szériákban gyártható egyszerűhasználatos dobozoké, flakonoké. Az üvegviszaváltással nem szívesen bajlódó kereskedelem pedig buzgón mutogat a vásárlóra: ő a kényelmes, neki nem kell az üveg!

Kérés a vásárlóhoz:

Amikor csak lehet, a betétes üvegcsomagolást részesítse előnyben! A környezetvédők nem vitatják a "modern" csomagolóanyagok praktikus előnyeit, használatukat azonban csak nagyon indokolt esetben tartják elfogadhatónak. Bevonásukat a mindennapos családi fogyasztásba elutasítjuk, azt nyersanyag és energiapazarlásnak tartjuk, amely hulladékproblémáinkat is súlyosbítja. A kritikus vásárló ezen ökológiai szempontokat értékeli és tudja, hogy ő italt (élelmiszert) akar venni és nem csomagolóanyagot. Az egyszerűhasználatos csomagolást pedig kétszer is megfizettetik vele:

- egyszer a boltban, amikor megvetetik
- aztán a szemétkelési díjjal, amikor megszabadítják tőle.

Felhívás az illetékes minisztériumok felé

A be nem avatkozás politikáját feladva haladéktalanul dolgozzanak ki olyan — ökológiailag orientált — koncepciót, mely csomagolóanyagoknál is a hulladék megelőzést preferálja és biztosítja a betétes üvegrendszer feltétlen elsőbbségét. A gazdasági szabályzók mellett (különadó, büntető vám, kötelező betétdíj az egyszerűhasználatos csomagolóanyagokra) a szükséges hatósági intézkedéseket is ki kell dolgozni (mennyiségi korlátozások, importtilalom, teljes kivitásuk bizonyos italfajoknál, visszagyűjtési kötelezettség előírása, PVC visszaszorítása, műanyagok kötelező megjelölése stb.)

De addig is:

- elvárható, hogy az államigazgatási - önkormányzati szervek büféje mutasson példát az állampolgároknak
- rendszeresen hozzák nyilvánosságra a csomagolóanyag gyártására - felhasználására vonatkozó statisztikákat
- egyszerűhasználatos csomagolóanyagban forgalomba hozott termék ne legyen reklámozható a médiákban
- új nagykapacitású csomagolóanyag gyártók beindítása előtt legyen kötelező (a hulladékgazdálkodásra is kiterjedő) környezeti hatásvizsgálati eljárás

Reflex Környezetvédő Egyesület
9023 Győr, Bartók B. u. 7
Ökológiai Stúdió
9028 Győr Vándor u. 9.

Végre egy akció, amelyik nem laposra taposott pléhdobozokkal, meg petyhüdt pillepalackokkal idétlenkedik. A kukaszagú rokonok helyett végre magával az üvegcsomagolással foglalkozik...

/Zöld Anarchista Cápák/

Az akció lényegét leghamarabb a gyerekek fogják megérteni. Ők még csodálattal figyelik a természet működését és azt, hogy annak megújuló körforgása sohasem termel hulladékot. A gyerekek ösztönösen érzik, hogy a betétes üvegrandszer olyan érték, amely pontosan a természet logikáját követi.

/Sulibűfések Zsebkönyve/

"...és tudjátok-e, hogy egy fogyasztói társadalom annál fejlettebb, minél gyorsabban tudja az értékes nyersanyagokat csicsás szemétté változtatni?"

/Kólaváry Dobozos Kornél: Árókparti merengések/

Fejemen a süvegem,
Rajta meg az üvegem.
Heeeej, öregem,
Betétdíjas csókra
Váltom át a bótba!

/Népl csujogató/

ÁTLÁTSZÓ AKCIÓ ***

...avagy megtöröltük az üveg alját

Az akció lényege:

Keressétek, keressék a forgalomban lévő legidősebb Coca Colás és Pepsi Colás üvegeket. Kérjük, hogy vásárláskor gúvadt szemmel figyeljék az üvegpalack alján (Pepsi) ill. oldalán(Coca) feltüntetett gyártási évszámokat. Aki régi - kb. 10 évnél idősebb - üvegre akad, tegye azt felbontatlanul félre és 1993.november 10-ig jelezze az alábbi címen:

REFLEX Környezetvédő Egyesület
9024 Győr, Bartók B.u.7.

Az üvegekre eső nyereményeső:

A 10 legrégebbi üveg tulajdonosát pont annyi forinttal jutalmazzuk, mint amennyi üvegének gyártási évszáma!

Holtverseny esetén nyilvános sorsolást tartunk!

Eredményhirdetés /sorsolás/: 1993.november 13-án.

A betétes üvegrendszer tudatos tönkretétele kitaróan folytatódik. Van, amikor minimálisra csökkentik a betétdíjat - hogy ne érje meg visszavinni -, van amikor egyszerűen megszüntetik azt (konzerves üvegek).

Az eldobó csomagolás piachódításának egyszerű okai vannak:

- a gyártóknak, forgalmazóknak nem a körforgásból kiesett betétes üvegek pótlása az üzlet, hanem a millió-szériás eldobható pléhdobozok, műanyagflakonok és vegykodobozok gyártása
- de nem szívesen vacakol az üveg visszaváltással a kereskedelem sem: a boltnak az a "bólt", ha az itallal együtt olyan csomagolást ad el, amelynek visszaváltásával a vásárló nem őt fogja idegesíteni
- és legfőképpen: a nyersanyagokkal való takarékoság, a dolgok újrafelhasználása

sehogyan sem illik a fogyasztói társadalom eldobó logikájába.

A "baj" a kispénzű és az öntudatos vásárlóval szokott lenni, aki csökkönyösen ragaszkodik a betétes üvegekhez

- mert ő tudja, hogy az üvegeket természetes alapanyagokból gyártják, minimális környezetszennyezéssel, és kidobálás helyett 30-40-szer újratölthetik
- mert ő tudja, hogy a milliószámra kihajigált csomagolóanyag vagy szeméthegeinket tufirozza, vagy a természetet rondítja el
- azért, mert ő nem a szemével, hanem az eszével vásárol. Tudja, hogy amíg a betétdíjat később visszakapja, az eldobócsomagolást kétszer is megfizettetik vele (egyszer a boltban, utána meg a szemétdíjjal).

Az **Átlátszó Akció** csak a két legismertebb üdítőitalgyártó: a Pepsi és a Coca cég betétes üvegeivel foglalkozik. Ez a két multinacionális nagygyű nemcsak termelésével uralja a hazai kólapiacot, de úttörő szerepet vállalt az egyutas csomagolóanyagok és az azzal járó eldobó mentalitás erőszakos elterjesztésében is (mindenféle reklámhadjáratok, betétdíjak csökkentése, dobozos automaták felállítása, hazai gyárak feivásárlása).

Tetszetős, formatervezett üvegeik egyébként kb. az 1910-es évek óta szolgálják becsülettel a céget. Mire megszerettük mi is; elkezdődött leváltásuk csúcsérzésű pléhdobozokkal és időtlen műanyagtartályokkal.

Akciónk a gondolkodó vásárlókhoz szól: megpróbáljuk figyelmüket az üvegcsomagolásra irányítani. A gyártási évszámot figyelve a fogyasztó maga állapíthatja meg az üveg életkorát. És azt is, hogy egy betétes üveg mindig újratölve évtizedeken át is képes őt kiszolgálni - miközben kiválóan védi meg kedvenc italát a külső behatásoktól (megjegyzés - egy betétes üveget éves átlagban 5-6-szor töltenek újra).

A környezetvédelem és a fogyasztó érdeke egyaránt a betétes üvegrendszer segítségét indokolná. Nem pedig a tönkretételét.

Akciónk háromcsillagos ***

mert inkább a felnőttekhez szól. A szénsavas kólaitalok fogyasztását gyerekeknek mi ugyanis nem ajánljuk (sajnos isezák). Az ital foszforsavtartalma és magas cukortartalma (11 %) a fogzománocot megtámadja. A benne lévő koffein a gyereknél erős szívdobogást, szédülést okozhat - tanuláskor csökkenti a koncentráció képességét. Rendszeres fogyasztása a fiatal szervezetben koffeinfüggőséget alakíthat ki.

SZERETETTEL BETEKERVE

Hát végre megvessz Kisasszony csomagol,
majd reklámszatyorba dug. Mert karácsonyra
az is dukál. Otthon bolti papír kidob - csicsás
díszpapír elő. Szeretettel beteker. Aranyzsinór,
masni, kísérőkártya. Messzi rokonnak
kartondoboz, burkolópapír, postai
feladóvevény.
Megjön mennyből az angyal. Nézi, hogy cincál
szét az ország kétezzer tonna

csomagolóanyagot. Szentesti remegő kézzel,
órák alatt. Papír, masni, kartondoboz,
hungarocell, nájlonszecske doszt a kukába.
Másmapos üveg, kiszivott vegyködoboz,
nagygyű pillepalack kuka mellé. Bejglivég,
papírtrombita szintűgy.
Sietve menve kirepül az ablakon a
hárommilliomodik kopasz karácsonyfa is.

*Kukáskocsik kergülőben,
lerakóink betelőben.
Jézuska int elmenőben:
lássátok, lássátok...*

/Kalas György: kis karácsony Nagyharárcson - részlet/

Kiadja: Ökológiai Stúdió Alapítvány
Győr, Vándor u.9. 9028

Téliapó, karácsony, újév. Az évvégi ünnepekre nagy-nagy szeretettel, de kis fantáziával mozgósítjuk bukszáink tartalékait. Sajnos sokszor nem az eszünkkel, hanem a szemünkkel vásárolunk - hogy aztán eszeveszett díszbugyolálásba kezdhessünk.

Mivel belegondoljuk a szeretet ünnepébe a környezet kíméletét is, az alábbi tanácsokat adjuk.

Csomagolásnál:

- az ajándékokat ne "csomagoljuk egyen";
- ne használjunk egészségre veszélyes adalékot tartalmazó anyagokat (technokol, alkoholos filc, ólomtartalmú lamellák);
- drága díszpapírok helyett csomagoljunk inkább színes újságokba, vagy lejárt falnaptárak képeibe. Jól mutat az ezzel kitapétázott kartondoboz is;
- lehetőség szerint mellőzzük a műanyagból készült szatyrokat, díszeket, masnikat;
- az épen megmenekült kartondobozokat, díszeket, csomagolópapírokat tegyük félre és használjuk fel újra;

Ajándékozáshoz:

- tudatosítsuk, hogy egy szülőnek az a legértékesebb ajándék, amelyet a gyermeke maga készít neki;
- gyermekünknek olyan ajándékot vegyünk, amilyenre valójában szüksége van, és nem haladja meg a család teherbíróképességét;
- a játék fejlessze a gyermek kezűgyességét, segítse értelmi fejlődését. Legyen tartós, javítható, természetes alapanyagú. Ne tartalmazzon mérgező anyagot és ne termeljen veszélyes hulladékot (elem);
- a kisgyermek kezébe ne adjunk PVC-ből készült vagy gomebelemmel működő játékokat;
- kerüljük az értelmetlen

divatjátékokat, az erőszakra nevelő fegyverutánszatokat;

- a csekély pedagógiai értékű drága elemes játékok és használati tárgyak helyett vegyünk mechanikus szerkezetűt vagy napelemeset;
- a felnőttnek szánt ajándék is legyen értelmes és hasznos, de az sem árt, ha környezetbarát (műszálas helyett természetes alapanyagú ruhanemű, szépségápoláshoz natúrkozmetikum, energiatakarékos háztartási gépek, stb);

Egyéb tanácsok:

- mellőzzük az elemes (zenéiő) képeslapokat
- csinóítsuk fánkat és a lakást természetes alapanyagból készített díszekkel. Legolcsóbb, ha magunk csináljuk legkedvesebb, ha együtt;
- a fenyőfa és az ablakok cicomázásánál mellőzzük a hajtógázos műhópalackot;
- csökkentsük az ünnepi étkezések hulladékát is. Használjunk minél kevesebb bolti mélyhűtött árut, italt pedig betétes üvegekben vásároljunk;
- hívjuk fel az önkormányzat figyelmét a kidobált karácsonyfák hasznosítási lehetőségére (komposztálás,

Készült az Autónia Alapítvány Partnership Program támogatásával
a REFLEX Környezetvédő Egyesület segítségével

